Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	D.P. Reinking	**Datum**	19 december 2023
Doorkiesnummer	0302863208	**Kenmerk**	11862012
E-mail	d.reinking@utrecht.nl	**Onderwerp**	Verzamelbrief Drugs en Gokken 4e kwartaal 2023
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Drugs, Volksgezondheid

Geachte leden van de raad,

In het coalitieakkoord is opgenomen in te zetten op een realistisch beleid rond alcohol, drugs en gokken. Daarin zoeken we naar de balans tussen ruimte om te experimenteren en het voorkomen van misbruik, verslaving en criminaliteit.

Er is sprake van beleid gericht op preventie en voorlichting, zorg en ondersteuning, en het aanpakken van ondermijnende criminaliteit, zoals ook omschreven in de nota Grenzen Stellen Perspectief Bieden. Voor drugs geldt ook een strafrechtelijk kader waar door OM en politie uitvoering aan gegeven wordt. Wij staan voor een aanpak waarbij partners elkaar versterken. Dat is een complexe opgave, waarbij het op onderdelen soms nog zoeken is, ook omdat wij deels afhankelijk zijn van derden. Zonder ruimte vanuit het Rijk is er bijvoorbeeld geen ruimte voor experimenten. Daarnaast constateren wij dat er binnen de raad en gemeente veel vragen en deels uiteenlopende opvattingen zijn over de beste invulling van het beleid. Dat heeft in deze collegeperiode herhaalde malen geleid tot raadsvragen en moties. Via deze brief doen wij een aantal van deze vragen, moties en toezeggingen af. Vier hebben betrekking op de portefeuille drugs, één op het binnen de portefeuille volksgezondheid verwante onderwerp gokken. Het betreft de terugkoppeling over een toegezegd gesprek met FC Utrecht over online gokken en ongerichte reclames en sponsoring bij deze betaald voetbalorganisatie. Hieronder staat per paragraaf op welke motie of toezegging de tekst betrekking heeft

Motie over een drugslobby; ruimte voor experimenten
In het verlengde van uw motie 2021/495 over de mogelijkheden voor een lobby voor een progressief en realistisch drugsbeleid is gekeken naar de mogelijkheden voor een kansrijke lobby bij het Rijk. Met het demissionair worden van het kabinet is het onderwerp regulering van risicovolle middelen controversieel verklaard. Een eventueel voorstel voor het creëren van experimenteerruimte heeft daarmee een meerderheid nodig in de Tweede Kamer. Dat neemt niet weg dat er al gewerkt kan worden aan de lobbyagenda voor 2024 en verder. Daarvoor volgen wij de lopende kabinetsformatie op de voet en wat dit bestuurlijk – politiek aan kansen kan bieden. Hierbij speelt ruimte binnen de Opiumwet een belangrijke rol. Van belang daarbij is een oordeel over de schadelijkheid van drugs

voor de volksgezondheid en de maatschappij, waarbij onder meer gekeken wordt naar verslavingspotentieel, giftigheid, agressie, verkeersveiligheid en arbeidsverzuim. Drugs worden via een Algemene Maatregel van Bestuur op basis van rapportages van experts op de lijsten geplaatst. Drugs die geplaatst zijn op lijst I worden beschouwd als drugs met onaanvaardbare gevolgen voor de volksgezondheid. Voor drugs op lijst II geldt dat in mindere mate. Hennep en hennepproducten (cannabis) staan op lijst II, opiaten, cocaïne en MDMA zijn drugs die op lijst I geplaatst zijn.

Bij andere drugs dan cannabis wijst de praktijk uit dat achtereenvolgende kabinetten onder verwijzing naar de plaatsing van drugs op lijst I geen ruimte willen bieden voor experimenten met gebruik van deze drugs voor recreatieve doeleinden. Dit omdat de schadelijkheid van deze middelen als te groot wordt gezien. Wij schatten daarmee in dat ruimte krijgen voor experimenten voor andere soorten drugs alleen kansrijk is als experts de schadelijkheid van bepaalde middelen anders inschat, waarmee ze op lijst II onder de Opiumwet worden geplaatst.

Interessant in dit verband is een recente kamerbrief drugs (blz 3 -4) waarin aangegeven is dat er rapportages in de maak zijn waarbij op basis van recente inzichten gekeken wordt naar de schadelijkheid van cannabis, cocaïne, GHB, LSD, MDMA 3-MMC en oxycodon. In de loop van 2024 worden resultaten verwacht. Indien deze resultaten leiden tot een advies voor het herplaatsen van (sommige) van hierboven genoemde middelen, geeft dit mogelijk ruimte – gelet op de inschatting van de schadelijkheid – om bij het Rijk te pleiten voor meer experimenteerruimte. Wij volgen dit op de voet. Wij verwachten overigens weinig mogelijkheden voor middelen als cocaïne, GHB en/of oxycodon, afgaande op wat ons bekend is over hun sterk verslavende werking, en bij cocaïne tevens de grote verwevenheid van de productie met grootschalige, ontwrichtende vormen van criminaliteit.

Daarnaast constateren wij dat in omringende landen (Duitsland) gekeken wordt naar regulering van cannabis via zogenoemde ‘cannabis sociaal clubs'. Dit zijn kleinschalige, non profit, verenigingen in een gesloten keten waar leden wiet laten telen voor eigen gebruik. Ook in Utrecht is er draagvlak voor dit model. Wij houden daarom in de gaten of de ervaringen in Duitsland aangrijpingspunten biedt om dit model nogmaals bij het Rijk onder de aandacht te brengen. Als het Rijk experimenteerruimte voor dit model mogelijk maakt, wordt er in het Utrechtse coffeeshopbeleid al rekening gehouden met een reservering voor een social cannabis club.

Wij komen bij u terug zodra er meer concrete aanknopingspunten zijn om hierover in gesprek te gaan met het Rijk.

Motie 2023/96 Stop normalisering drugsgebruik (ingetrokken na toezegging 519)
Drugsgebruik is niet zonder schade voor de gezondheid. Daarnaast is drugscriminaliteit een groot probleem en kan de productie van drugs tot grote milieuschade leiden. In de gezondheidsvoorlichting valt de keuze op een start met de feitelijk juiste informatie over alcohol en drugs en de effecten en risico’s van gebruik. Dit zien wij als eerste stap in een proces van het maken van eigen keuzes. De boodschap over gebruiken is daarbij: ‘het beste is niet gebruiken (alcohol, tabak en drugs), maar doe je het toch, wees je dan bewust van de risico’s.’
Met een breed scala aan interventies bereiken we grote en diverse groepen Utrechtse jongeren en (jong)volwassenen met voorlichting over middelengebruik. We werken met een aanpak waarbij middelen, gebruiker en setting in onderlinge samenhang worden benaderd. Dit kan een schoolomgeving zijn, maar ook bijvoorbeeld een studentenvereniging of een jongerenontmoetingsplek. We subsidiëren verschillende partijen die voor ons interventies uitvoeren (Jellinek, Chris&Voorkom, Krachtwijken, studentenorganisaties).

Een effectieve aanpak bestaat uit een mix maatregelen en interventies op de vier pijlers: *Voorlichting en educatie*, *signalering, advies en ondersteuning*, *fysieke en sociale omgeving*, en *regelgeving en*

handhaving. We spelen steeds flexibel in op de snel veranderende markt voor verslavende middelen, zoals recent bij snus. Interdisciplinair samenspel en kennisdeling (onder meer tussen verslavingspreventie, verslavingszorg en veiligheid) zijn daarbij gebruikelijk. We hebben oog voor gezondheidsverschillen en werken cultuursensitief. Daarbij maken we ook gebruik van sleutelpersonen en ervaringsdeskundigheid.

Jellinek zet als integrale verslavingsexpert in op een breed integraal basispakket verslavingspreventie (en verslavingszorg) en vervult een belangrijke rol in de toeleiding naar preventieve interventies zoals preventief adviesgesprek, of digitale zelfhulp/ begeleide zelfhulp of indien noodzakelijk zorg. Daarnaast heeft Jellinek een testservice waar je je drugs anoniem kan laten testen. De contactmomenten bij de testservice benut Jellinek ook voor voorlichting. Het aantal bezoekers tot en met einde augustus wees erop dat het geraamde aantal van 1500 bezoekers zeker gehaald gaat worden.

Het voert te ver om hier in detail in te gaan op afzonderlijke activiteiten, maar Jellinek, Chris&Voorkom! en de stichting Krachtwijken zijn actief op tientallen VO/MBO scholen, met speciale aandacht voor de wijken Kanaleneiland en Overvecht en werken samen aan voorlichting met uiteenlopende partijen als de Universiteit en Hogescholen en studentenverenigingen, de politie, Koninklijke Horeca Nederland en het Diakonessenhuis. Daarnaast ondersteunen wij peerprojecten, zoals LOS en Unity, die jongvolwassenen (studenten en uitgaanders) op festivals en in het uitgaansleven voorlichting en advies geven over het gebruik van verschillende soorten middelen. Naast activiteiten gericht op gebruikersgroepen bevat het aanbod ook voorlichting en training van professionals en voorlichting gericht op ouders.

Toezegging 571 Reflectie op een drugscampagne naar Rotterdams voorbeeld
Tijdens uw commissievergadering van 25 oktober 2023 kwam de vraag aan de orde hoe wij aankijken tegen de Rotterdamse drugscampagne. Het onderstaande geeft gevolg aan de toezegging om nader op de Rotterdamse campagne te reflecteren. In Utrecht volgen wij tips van het Trimbosinstituut om onbedoelde effecten van drugscommunicatie te ondervangen. Voorbeelden van contraproductieve communicatie die het Trimbos instituut noemt zijn stigmatisering van gebruikers, of mensen juist nieuwsgierig maken naar gebruik. Ook zien wij massamediale campagnes nooit als een op zichzelf staande activiteit, maar als onderdeel van een grotere aanpak die ook doelgroepgerichte interventies, signalering en toeleiding omvat. In de commissie kwam ook de vraag aan de orde of de gemeente geen norm moet stellen. Daarop hebben wij geantwoord dat er geen generieke normen zijn. Dat is vanwege verschillen in schadelijkheid tussen middelen en verschillen in schadelijkheid afhankelijk van de mate waarin gebruikt wordt. Sommige middelen zijn zeer verslavend en schadelijk voor de gezondheid, bij anderen is dat minder het geval. Zoals hierboven ook al gesteld, de huidige lijn in de verslavingspreventie en voorlichting geeft hier uitdrukking aan: het beste is niet gebruiken (alcohol, drugs, tabak), maar doe je het toch, wees je bewust van de risico’s. Daarnaast zijn er ook gevolgen van gebruik voor het milieu en de criminaliteit.

Een aparte, losse massamediale campagne staat in Utrecht niet op de rol, ook niet vanwege daarmee gemoeide middelen. Aandacht voor preventie en voorlichting als onderdeel van een omvattende aanpak is er doorlopend. Nieuw in 2023 is daarbij dat Jellinek, de politie en Halt intensief hebben samengewerkt bij de ontwikkeling van een training voor het personeel op het VO en MBO. Inzet is betere herkenning van problematisch middelengebruik (alcohol, drugs) en riskant gokgedrag. Dit om deels kwetsbare doelgroepen, als risicogroepen benoemd door partijen binnen het zorg en veiligheidsdomein, eerder en beter te kunnen bereiken.

Motie vertrouwen voor gebruikers van medicinale wiet
In reactie op uw actuele motie hierover hebben wij aangegeven bereid te zijn om net als de gemeente Tilburg gebruikers van medicinale wiet een brief te overhandigen over de voorwaarden waaronder de gemeente zal afzien van ingrijpen bij thuisteelt. De motie is daarop niet in stemming gebracht. We zetten in op een systeem waarbij een melding wordt gevolgd door een gesprek, de overhandiging van een brief en registratie daarvan. De inzet is een ingeregeld systeem per Q2 2024.

Toezegging 154: contact met FC Utrecht over gokreclames en betaald voetbalorganisaties
Sinds de legalisering van online gokken in 2021 is het weren van gokreclames in het openbaar domein een regelmatig terugkerend onderwerp. Met u delen wij de zorgen over ongerichte reclames die mensen aanzet tot gokken, en de toename van problematisch gokgedrag onder met name jong volwassenen, sinds online aanbieders zijn toegetreden tot de markt.
Wij zien met instemming dat via landelijke wetgeving ongerichte reclames van aanbieders van online gokken steeds meer aan banden worden gelegd. Lokaal sluit uw raad daarop aan, getuige uw recente Motie 2023/353 *Verban gokreclames* om gokreclames te willen weren in de openbare ruimte.
Over gokreclames in het betaalde voetbal heeft de wethouder volksgezondheid recent gesproken met FC Utrecht. Aanleiding hiervoor waren uw zorgen over het verkeerde voorbeeld dat gegeven wordt door ruim aanwezige gokreclames bij voetbalwedstrijden en in stadions. In het voetbal zijn de vernoeming van stadions of shirtsponsering illustraties daarvan. FC Utrecht gaf aan dat de club zich bewust is dat een belangrijk deel van de financiering van de sector afkomstig is van aanbieders van kansspelen. Tegelijkertijd ziet de club de problematische kant van gokken. Binnen dit spanningsveld heeft FC Utrecht ervoor gekozen geen vermelding van een naam van een aanbieder op het shirt te willen.

Met het bovenstaande hopen wij u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,